

Luku 5

Euroopan unioni laajenee

Oppikirjan sivut 35-44

NYT:

- Lue kpl 5 Euroopan unioni laajenee s. 35-44
- Pedanet: 5. Euroopan unioni laajenee, osa 1. (35-37, 40)

Vastaa tehtäviin:

1. Miten EU:n yhdentyminen on syventynyt 1970-luvulta lähtien?
2. Tiivistä EU-jäsenyysneuvottelujen kulku neljään kohtaan.
3. Minkälaisia ehtoja Euroopan unionin jäseneksi liittyvän valtion tulee täyttää?

Yhdentymisen syvenee:

- **1970-l:**
- **1980-l:**
- **1990-l:**
- **2000-l:**
- **Jos ehdit, etsi netistä video/animaatio tms. EU:n laajenemisesta alusta tähän päivään**

Yhdentymisen syvenee:

- **1970-l: Vahvistettiin ja laajennettiin**
  - **uusia jäsenmaita 1. kerran** (huom! Öljykriisi 1972-73)
  - Efta-maat (I-B, Irlanti, Tanska)
- **1980-l: luotiin ”vapaan liikkuvuuden periaatteet”**
  - **4 vapautta: ihmisten, tavaroiden, palveluiden ja pääomien vapaa liikkuvuus**
  - **Euroopan yhdentymisen syveni merkittävästi, kun sisämarkkinoita vahvistettiin.**

Yhdentyminen syvenee:

- **1990-l: Maastrichin sopimus: vahvistettiin poliittista yhteistyötä.**
  - Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka.
  - Schengen-sopimus
  - **EU:n synty!**
- **2000-l: nopea laajeneminen, uusia jäseniä, Lissabonin sopimus.**
  - **EMU!**
  - On toisaalta hidastanut yhdentymisen syventymistä.
- **Euroopan unionin jäsenvaltioiden määrä kasvoi kuudesta 28:aan. → 27 (2020)**

Yhdentymisen syvenee:

- **Talous- ja rahaliitto (EMU eli €)**
  - syvensi euroalueen maiden taloudellista yhteistyötä (rahapolitiikka).
- **Schengenin sopimus**
  - syvensi yhteistyötä, sillä vapaa liikkuminen edellyttää esim. syvällistä tietojen vaihtoa ja yhteisiä periaatteita ulkorajojen valvonnasta.
- **2020-luvulla**
  - **Koronakriisi**
  - **Ukrainan sota**

Euroopan talousliitot 1970

European Free Trade Association
= Euroopan vapaakauppajärjestö

EEC

Länsi-Saksa
Ranska
Italia
Alankomaat
Belgia
Luxemburg

”Kuutoset” ←

EFTA

Iso-Britannia
Sveitsi
Itävalta
Tanska
Norja
Ruotsi
Portugali
Irlanti
Suomi
Islanti

SEV

Neuvostoliitto
Itä-Saksa
Puola
Tšekkoslovakia
Unkari
Romania
Bulgaria

European Economic Community
= Euroopan talousyhteisö

Keskinäisen taloudellisen avun neuvosto
Совет Экономической Взаимопомощи

EY:n laajentuminen

- Britannia tuli mukaan de Gaullen valtakauden päätyttyä, Irlanti ja Tanska Britannian vanavedessä
- Kreikka, Portugali ja Espanja oikeistodiktatuureja, demokratisoiduttuaan talousyhteisöön

EU:n laajentuminen 1990- ja 2000-l

1970-80-luvut
Irlanti Espanja,
Kreikka, Portugali ja
Tanska
12

1995
Suomi
Ruotsi
Itävalta
15

Kroatia 2013
27

2007
Romania
Bulgaria
27

2004
Viro
Latvia
Liettua
Puola
Tšekki
Slovakia
Unkari
Slovenia
Malta
Kypros
25

EU:n laajeneminen

1) 1950-l Kuutokset (Saksa+Ranska+Italia+BeNeLux)

2) 1970- ja 1980-l: Efta-maat + E-Euroopan diktatuurit

- I-B, Irlanti, Tanska ja Espanja, Portugali, Kreikka

3) 1990-l: Suomi, Ruotsi, Itävalta

–kylmän sodan aikaiset puolueettomat maat

4) 2000-l: Neuvostoliittoon (Baltian maat) ja sen valtapiiriin kuuluneet maat ja Välimeren saarivaltiot

–Viro, Latvia, Liettua, Puola, Tšekki, Slovakia, Unkari, Slovenia, Malta ja Kypros

–Romania ja Bulgaria 2007

5) Seuraavaksi?

EUROOPAN INTEGRAATION VAIHEET

Värit symboloivat vuosikymmeniä.

*Liittymisvuosi
Euroopan unioniin*

	1951
	1973
	1981
	1986
	1995
	2004
	2007
	2013

2. EU:n jäsenneuvottelut:

Hakijamaa jättää jäsenhakemuksensa unionille.

1. Lainsäädännön vertailu ja yhdenmukaistaminen

2. Siirtymäajoista ja erityisjärjestelyistä sopiminen.

- Hakijamaalta edellytetään, että se hyväksyy ja toimeenpanee koko EU-lainsäädännön.

3. Varsinaiset jäsenyysneuvottelut: komissio + hakijamaa, voivat kestää monia vuosia.

- Komissio valvoo, että ehdokasmaa muuttaa lainsäädäntöään.

4. Jokaisen jäsenmaan on hyväksyttävä uusi jäsenmaa.

- Neljäs vaihe käydään valtioiden johtajien välillä sen jälkeen, kun hakijamaa on sopeuttanut lainsäädäntönsä unionin vaatimusten mukaiseksi ja täyttänyt muut jäsenyysehdot.

3. Mitkä ovat EU-jäsenyyden kriteerit?

1. Poliittiset:

2. Taloudelliset:

3. Sitoutuminen EU-velvoitteisiin:

3. Mitkä ovat EU-jäsenyyden kriteerit

Poliittiset:

Demokratia & oikeusvaltio (toimiva oikeusjärjestelmä, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöjen turvaaminen).

Taloudelliset:

Markkinatalous, kilpailukyky sisämarkkinoilla.

Sitoutuminen EU-velvoitteisiin:

Sitoutuminen EU:n poliittiseen ja taloudelliseen kehitykseen. EU-lainsäädännön hyväksyminen.

HUOM! Kööpenhaminan kriteerit

- **Demokratia, laki, ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojaaminen toteutuu.**
- **Kauppatalouden pitää olla toimivaa ja vakaata + kauppa EU:n kanssa.**
- **Pitää noudattaa jäsenyyden velvoitteita ja EU:n sääntöjä.**

Etsi tietoa EU:n hakijamaista

Ota selvää Euroopan unionin hakijamaiden tilanteesta Eurooppatiedotuksen sivuilta tai muilta Euroopan unionin sivuilta (esim. hakusanoilla ”enlargement negotiations”).

- 1. Mitkä maat ovat tällä hetkellä hakijamaita?**
- 2. Mikä on hakijamaiden hakemusten tilanne? Mitä ehdokasmaissa pitää vielä tapahtua, jotta jäsenyys hyväksyttäisiin?**
- 3. Ota kantaa Euroopan unionin laajentumiseen - puolesta tai vastaan.**

Vastauksia tehtäviin

1. Mitkä maat ovat tällä hetkellä hakijamaita?

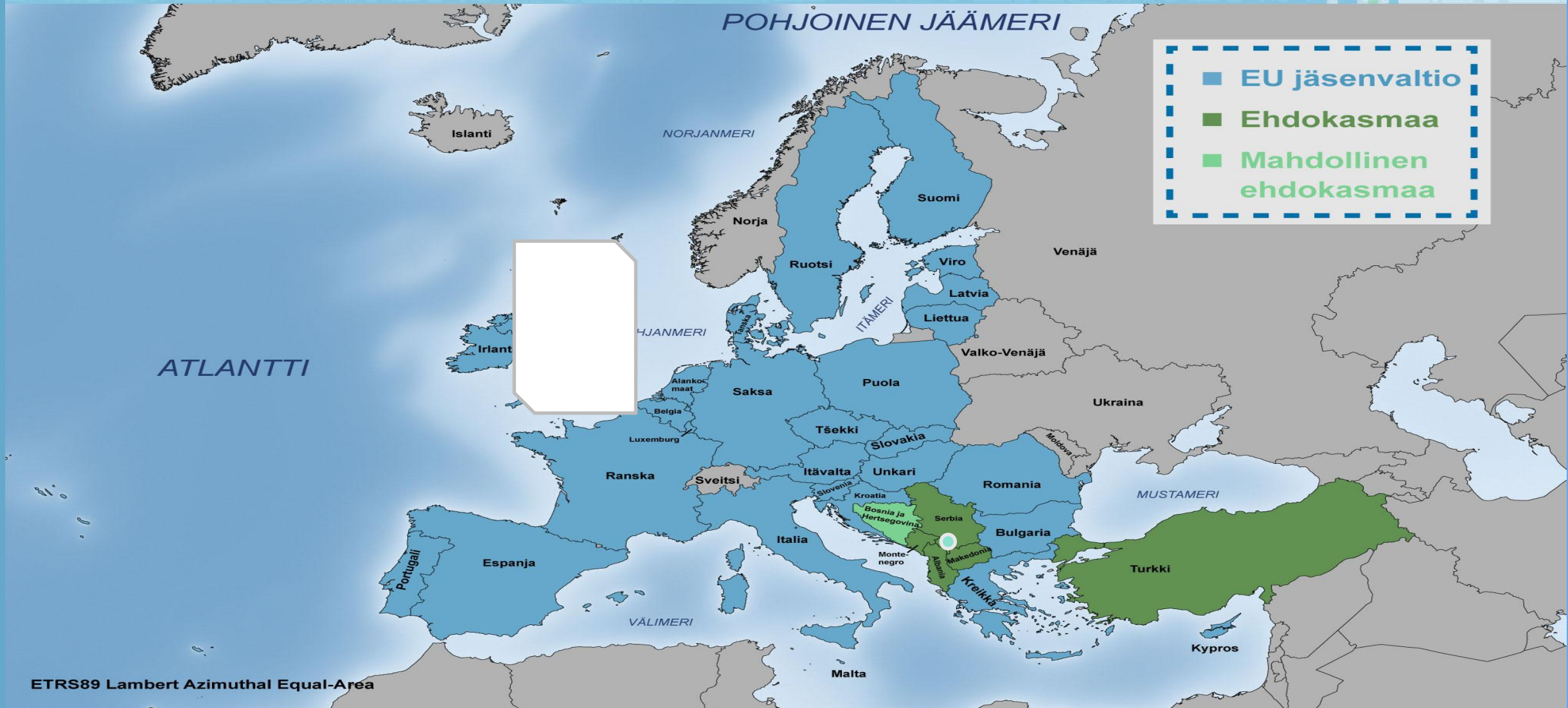
- **2022 tilanne: Albania, Pohjois-Makedonia, Montenegro, Serbia ja Turkki.**
- **Muita mahdollisia tulevia ehdokasmaita ovat Bosnia-Hertsegovina ja Kosovo.**
- **Myös Ukraina aloitti EU:n jäsenyys-hakuprosessin Ukrainan sodan alettua 2022.**

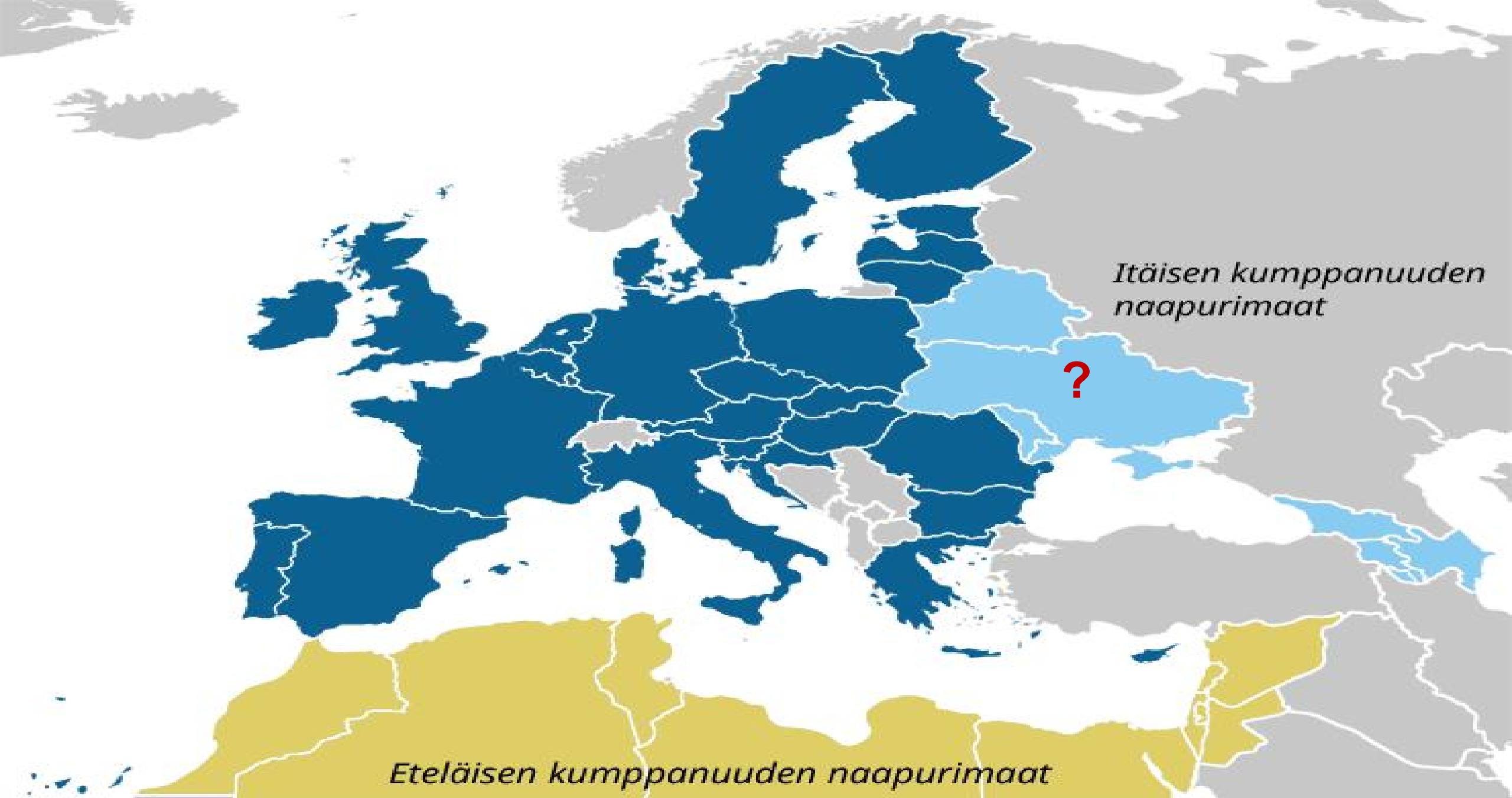
Vastauksia tehtäviin

2. Mikä on hakijamaiden hakemusten tilanne? Mitä ehdokasmaissa pitää vielä tapahtua, jotta jäsenyys hyväksyttäisiin?

- **Ehdokasmaan kelpoisuutta unionin jäseneksi arvioidaan seuraavilla kriteereillä (ns. Kööpenhaminan kriteerit):**
  1. **Politiikka:** poliittinen vakaus, demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet ja vähemmistöt
  2. **Talous:** toimiva markkinatalous, vapaa kilpailu ja edellytykset selvittää EU:n sisämarkkinoiden kilpailusta
  3. **Jäsenyysvelvoitteet:** noudatettava EU:n poliittisia, taloudellisia ja rahapoliittisia velvoitteita

EUROOPAN UNIONIN JÄSENMAAT JA EHDOKASMAAT

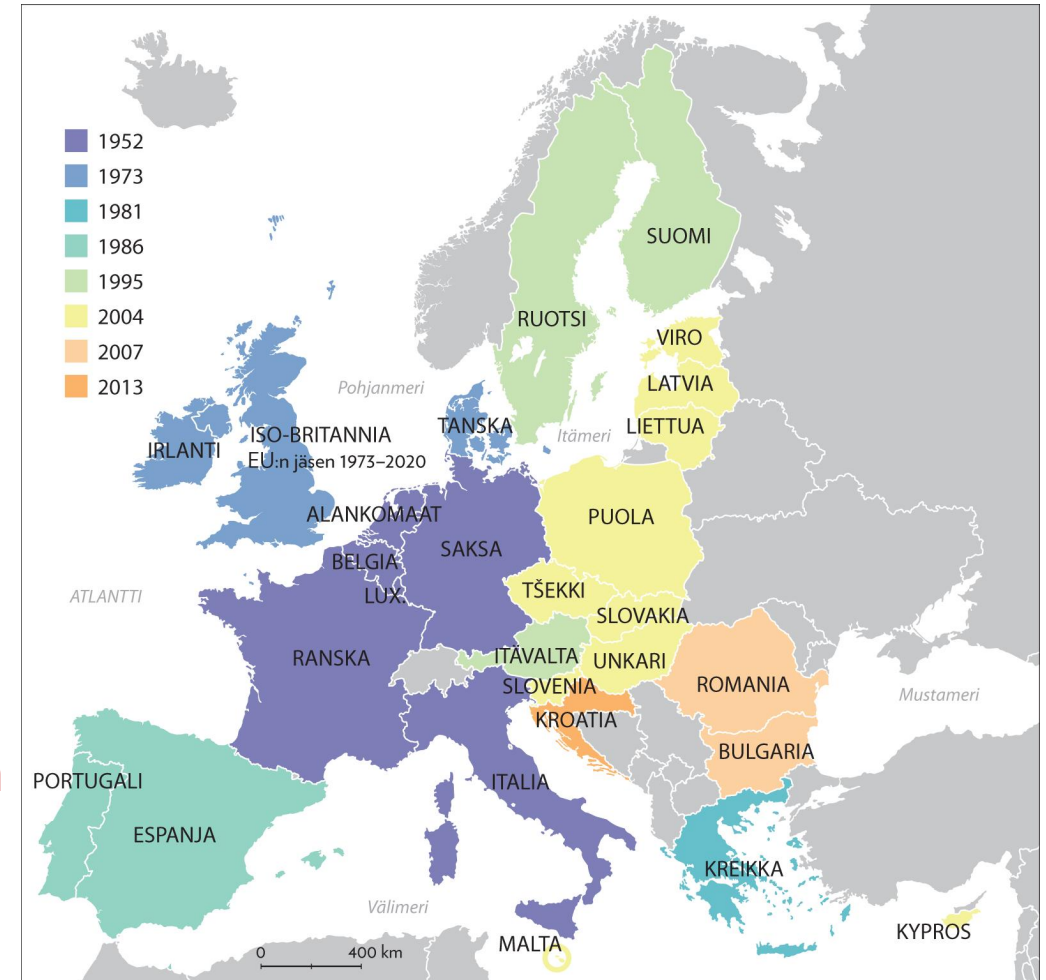
Itäisen kumppanuuden naapurimaat

Eteläisen kumppanuuden naapurimaat

Itälaajenemisen syyt

- **Taloudelliset syyt:**
  - suuremmat markkinat yrityksille
  - halpaa työvoimaa ja resursseja
  - läntiset pelisäännöt tuotantoon
- **Poliittiset syyt:**
  - rauha Euroopassa
  - arvojen levittäminen (demokratia, ihmisoikeudet, vapaudet)
  - EU:n vaikutusvallan kasvattaminen
  - Itä-Euroopan ottaminen mukaan läntiseen kehitykseen ja pois Venäjän vaikutuspiiristä.

Vastauksia tehtäviin

Tilanne 2022:

- **Albania ja P-Makedonia: oikeusvaltioperiaate ja oikeuslaitoksen kehittäminen, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden kitkeminen, ilmaisuvapaus.**
- **Montenegro: poliittiset uudistukset (yksi puolue ollut pitkään vallassa, haasteita demokratian toteutumiselle).**
- **Serbia: mm. ulkopoliittiset haasteet (suhteet naapurivaltioihin - Kosovo).**
- **Turkki: lähes kaikki poliittisista vaatimuksista; Turkki tuskin sitoutuisi myöskään EU:n jäsenyysvelvoitteisiin**
- **Ukraina: Täysimittaisen sodan alkaminen 2022 merkitsi Ukrainalle monialaista tarvetta kehittää valtiota ja yhteiskuntaa sodan jälkeen tuloksesta riippumatta. On hankala nähdä, että Ukraina täyttäisi Kööpenhaminan kriteerit lähivuosina. Jos liittyminen Euroopan unioniin tapahtuu nopeasti, se tapahtuu muuttamalla liittymisen kriteerejä.**